ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ

2019

Фрадинський Олександр Анатолійович
ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
В ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ 74

Хома Валерій Олександрович
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЖИМУ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ 77

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ І МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ 81

Білецька Ганна Миколаївна
ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ (РОЗШИРЕННЯ) СЕРВІСІВ
У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТНИКІВ 81

Буличов Олександр Сергійович
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ
АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ПЕРЕТИНІ
МИТНОГО КОРДОНУ В УКРАЇНІ 83

Войтенко Святослав Юрійович
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ТА
МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ 86

Заяц Віктор Віталійович
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ
ТОВАРУ В УМОВАХ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄС 89

Ковтунович Наталія Леонідівна
ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ РІВНЕМ
СЕРВІСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ: МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ 92

Новицька Надія Володимирівна,
Хлєбнікова Інна Ібрагімівна
АКЦИЗНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД 96

Павліна Марія Миколаївна,
Дума Надія Валеріївна
ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ І МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ 100

Попель Сергій Анатолійович
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОМ,
ЩО ПЕРЕХОДИТЬ У ВЛАСНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЗА
ПОРУШЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 103

Проценко Олександр Ігорович
ПІЛЬГОВЕ ОПОДАТКУВАННЯ СПИРТУ ТА АЛКОГОЛЬНИХ
НАПОЇВ В УКРАЇНІ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ 107

Хома Валерій Олександрович,
к.ю.н., доцент,
завідувач відділу
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЖИМУ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ

Державна митна політика насамперед спрямована на захист національних митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції зі світовою економікою [1]. Основним засобом реалізації державної митної політики можна вважати державну митну справу, засади якої визначаються та регулюються Митним кодексом України, законами України, актами міжнародного законодавства, ратифікованими Верховною Радою України, підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема виданими Кабінетом Міністрів України та центральними органами державної виконавчої влади, такими як Міністерство фінансів України, Державна фіскальна служба тощо. З огляду на вагомість нормативно-правового регулювання будь-якої сфери, у т. ч. сфери суспільно-економічного життя та митної справи, до якості законодавства висуваються надзвичайно високі вимоги. Це також стосується якості норм, що регулюють діяльність, пов'язану з реалізацією товарів за умовами режиму безмитної торгівлі. Проте вітчизняне законодавство, що визначає цей режим, зокрема правовий статус товарів, правовий статус суб'єктів постачання та реалізації товарів через магазини безмитної торгівлі, суб'єктів споживання таких товарів та повноваження органів контролю у цій сфері, потребує постійного моніторингу на відповідність стану розвитку суспільних відносин та їх вдосконаленню.

Аналіз структурних елементів чинного Митного кодексу України [1] свідчить про те, що у розділі V «Митні режими» статтею 70 серед інших чотирнадцяти митних режимів запроваджується митний режим безмитної торгівлі. На жаль, як і доволі значна кількість формулювань інших статей зазначеного Кодексу, якість цієї статі також може викликати нарікання. Зокрема, п. 1 статті сформульовано так: «З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими…», далі подається перелік режимів. Необхідно зазначити, що метою запровадження тих чи інших правових режимів, зокрема митних, не може бути застосування законодавства. Чому? Тому що правовий режим і є законодавчо визначеними умовами, порядком та правилами функціонування, діяльності об'єктів, які поміщають у ці умови (у даному випадку це товари), або суб'єктів,

що забезпечують такі умови від імені держави (органи доходів і зборів, у т. ч. митниці), або зобов'язані виконувати умови і правила, якщо це юридичні чи фізичні особи (суб'єкти господарювання), що реалізовують свої права та обов'язки на умовах та за правилами, встановленими правовим режимом. За визначенням Юридичної енциклопедії, «режим» походить від французького regime – порядок, а те слово зі свого боку від латинського regimen – управління, керівництво [2, с. 456].

Теоретики права розглядають правовий режим як особливий правовий порядок, умови функціонування, правовий статус суб'єктів, що вступають у суспільні відносини у тих чи інших сферах суспільного життя (прикордонний режим, митний режим, режим у місцях позбавлення волі тощо). Також і п. 25 ст. 4 цього МК України визначає, що митний режим – це комплекс взаємопов'язаних правових норм, які відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України встановлюють митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення;

Тому, з урахуванням зазначеного ст. 70 Митного кодексу України більш коректно було б записати у такій редакції: «З метою визначення умов та порядку переміщення товарів через митний кордон України, визначення їх правового статусу, умов оподаткування їх використання після митного оформлення встановлюються такі митні режими:…» і далі по тексту.

Також необхідно вдосконалити правове регулювання вказаного режиму. Некоректне використання термінології проглядається у тексті ст. 420 МК України. Так, у частині 2 зазначено, що магазини безмитної торгівлі здійснюють продаж товарів громадянам, які виїжджають за межі митної території України, а також пасажирам міжнародних рейсів. Поряд з тим вказується на те, що реалізація магазинами безмитної торгівлі товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі, підприємствам забороняється. Необхідно зауважити, що зміст останнього речення перевантажено, оскільки, за визначенням ч. 1 цієї статті, ніякого іншого товару, крім товару, поміщеного у режим безмитної торгівлі, магазин безмитної торгівлі реалізовувати не має права. Тому доцільно слова «поміщених у митний режим безмитної торгівлі» у цьому реченні видалити і залишити таке формулювання: «Реалізація магазинами безмитної торгівлі товарів підприємствам забороняється».

Поряд з тим у цій частині застосовано два терміни, що визначають певний правовий статус фізичних осіб – громадян та пасажирів, а також один термін, що стосується однозначно юридичних осіб – підприємств, проте, можливо, і фізичних осіб – підприємців (ФОП). Теорія права класифікує види

осіб за їх правовим статусом починаючи від найбільш узагальненого підходу – це фізичні та юридичні особи. Щодо громадянської належності, то фізичні особи можуть бути громадянами тієї чи іншої країни або особами без громадянства. Законодавство України визначає громадянами України тих фізичних осіб, що відповідно до закону є або набули громадянства України; іноземцями – тих осіб, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави або держав; особами без громадянства – осіб, які жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїми громадянами [3].

Поряд тим, порушуючи усталену в юридичній науці та практиці градацію, автори МК України у п. 7 ст. 4 МК України визначають, що статус осіб, відштовхуючись не від основної класифікації поділу на фізичних осіб, і далі за їх статусом у тій чи іншій сфері – громадян, пасажирів, покупців та ін., а встановленої на власний розсуд видової класифікації осіб як громадян, зазначаючи, що маються на увазі фізичні особи, які поділяються на громадян України, іноземців, осіб без громадянства. Необхідно зауважити, що громадянами можуть бути лише фізичні особи, а не юридичні. Також громадянами ні в якому разі не можна називати осіб без громадянства, оскільки це суперечить законодавству та їх правовому статусу. На додаток, як ми вже зазначали вище, термін «громадянин» на території України застосовується виключно до громадян України, а інші особи за своєю громадянською належністю визначаються як іноземці, або особи без громадянства. Тому, виправивши недоречності у ст. 4 та 420 МК України, необхідно чітко визначити, яким особам магазини безмитної торгівлі продають товари: лише громадянам України, які виїжджають за межі митної території України, чи також і іноземцям, і особам без громадянства, чи можливо всім категоріям фізичних осіб, незалежно від громадянства. Також у ст. 420 застосовується термін «пасажири». Тут законодавець, мабуть, бажав відділити пасажирів від інших категорій осіб, які можуть перебувати на борту повітряного чи водного судна. Проте заборон щодо реалізації товарів членам екіпажу чи іншим особам для магазинів безмитної торгівлі не встановлено. А це також потребує врегулювання.

Отже, необхідно зауважити, що норми, які регулюють порядок безмитної торгівлі магазинами безмитної торгівлі, потребують вдосконалення. Це підвищить якість нормативно-правового регулювання всієї сфери реалізації державної митної справи та стане запорукою ефективної діяльності органів доходів та зборів у забезпеченні національних митних інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб.

Список використаної літератури

1. Митний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.

2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (гол. ред.) та ін. Київ: Укр. енциклопедія, 2003. Т. 5: П–С. 736 с.

3. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17.